

הרב יעקב אריאל

עד מתי גזרו על דם בתולים?*

לכבוד הרב יואל קטן שליט"א

שו"ר וכ"ט

לשאלתך בדבר כלה שבביאה שניה לא ראתה דם וביאה שלישי ראתה, ולדעת הרופאה נשאר לה עדיין שיירים מהבתולים ודם זה הוא דם בתולים. ולדעתך מאחר וביאה שניה לא ראתה דם פקעה ממנה גזירת דם בתולים, ויש להתייחס לדם שראתה בביאה שלישי כדם פצע ולהתירו.

אכן יש הגיון רב בדבריך, אך למעשה הדברים צ"ע. במס' נידה דף סד ע"ב במשנה, תינוקת שלא הגיע זמנה לראות ונישאת, בית שמאי אומרים נותנין לה ד' לילות, ובית הלל אומרים עד שתחיה המכה. הגיע זמנה לראות ונישאת, כש"א נותנין לה לילה הראשון, ובה"א עד מוצ"ש ד' לילות. ובגמ' איתמר, בעל ולא מצא דם וחזר ובעל ומצא דם, ר' חנינא אמר טמאה ור' אסי אמר טהורה. ר' חנינא אמר טמאה דאם איתא דהוה דם בתולים מעיקרא הוה אתי, ור' אסי אמר טהורה דילמא איתרמי ליה כשמואל (שהיה בקי בהטיה).

ולכאורה בעיינתו תלויה במחלוקת ר"ח ורב אסי, שלר' חנינא אם אכן דם זה בא מהבתולים מדוע בביאה שניה לא ראתה? אלא על כרחך אין זה דם בתולים. מיהו ר' חנינא לא אמר כן אלא מסברא. אך כאשר רופא אומר שעדיין יש בתולים גם הוא יודה לר' אסי שבביאה הקודמת לא פגע בבתולים (או שהיה אולי קצת דם אלא שהזרע חיפהו ולכן לא ראתה), ועתה בביאה השלישית פגע. מיהו כל זה מהתורה, אולם שם בדף סה ע"ב רבותינו חזרו ונימנו כועל בעילת מצוה ופורש, ומדרבנן גזרו על דם בתולים למרות שמהתורה הוא פצע. וא"כ י"ל שלכו"ע אם ידוע לנו שהדם בא מהבתולים חלה הגזירה שדם זה מטמא.

והנה, בטעם גזירה זו כתב בשו"ת הגאונים שערי תשובה סי' קסח בשם רב האי גאון שכשהיא נבעלת פעם ראשונה ואחזתה חלחלה ויש לחוש שמא פירסה נידה, וכמו שמצינו באסתר במגילה טו ע"א. וצ"ע בכוונתו. האם הביאה הראשונה בחייה היא הגורמת לחלחלתה, או הבתולים? וא"א לומר שהביאה הראשונה, שא"כ גם מוכת-עץ שנשרו בתוליה מאליהם תהיה אסורה אחרי ביאה הראשונה! וי"ל אין הכי נמי שמוכת עץ צריכה לחוש לדם בתולים, וכמו שכתב בדרכ"ת סי' קצג ס"ק ה בשם הזרע אמת (ח"ב

* הרב יואל קטן העביר את השאלה הנדונה גם לרב יעקב אריאל, רבה הראשי של רמת-גן. הרב אריאל שלח את תשובתו ואישר לפרסמה באיסא. -- העורך.

פ"ד), אלא שהוא נימק זאת בכך שלא כלו בתוליה לגמרי ולא מחמת ביאה ראשונה. ואכן מפוסקי דורנו פסקו שאם הרופא הסיר לגמרי את קרום הבתולים בניתוח אין לחוש עוד לדם בתולים והכלה טהורה (עיין אג"מ יו"ד ח"א סי' פז, ויבי"א ח"ד יו"ד סי' י). ועוד, אם נאמר שהביאה הראשונה היא המביאה לחללה ולא הבתולים היינו צריכים לומר שאחרי הביאה השניה תהיה מותרת, והרי הדין הוא שכל עוד שרואה דם גם בביאה שניה ושלישית היא אסורה.

מאידך, אם נאמר שהבתולים הם הגורמים לחללה היה מקום לאסור גם דם בתולים ללא ביאה, והפוסקים הנ"ל לא אסרו אותה אחרי שהוסרו בתוליה בניתוח. וצ"ל שרק צירוף שני הדברים, ביאה ראשונה וקריעת הבתולים, הוא הגורם לחשש שמא ראתה גם דם נידה. ולכן לא רק הביאה הראשונה עצמה אוסרת אותה, אלא כל עוד לא נגמרו הבתולים זהו המשך הביאה הראשונה.

ויתכן לומר עוד, שבאמת מעיקר הדין דם בתולים הוא דם פצע, והחשש שמא גם דם נידה בא עמו הוא רחוק, ורבנן חששו למיעוט זה. אך זהו רק כאשר רואה דם אז יש לחוש (ובביאה ראשונה אנו אומרים שכוודאי היה דם אלא שהזרע חיפהו), אך כשלא רואה דם אין לחוש. ולכן כל עוד רואה דם מחמת בתוליה יש לחוש שמא יש בו גם דם נידה. אם כי י"ל שמאחר ולא ראתה בביאה שניה הרי מעתה ואילך אינה צריכה לחוש עוד. ואפילו לערוה"ש בס"ס קצג שחושש לבדוק ב' גי' פעמים, יודה שאם פעם אחת לא ראתה יותר אינה צריכה לחוש (ועיין בטהרת הבית להגר"ע יוסף שהביא פוסקים רבים החולקים על ערוה"ש וסוברים שאינה צריכה לבדוק לכתחילה בפעם השניה והשלישית, ורק אם ראתה טמאה). וא"כ מה שראתה בפעם השלישית אחרי ההפסקה אין לו דין דם בתולים, ואפילו אם הרופאה ראתה שיש עדיין שיירי קרום בתולים אין לו דין דם בתולים אלא דם פצע בעלמא. אמנם בסברה אפשר לומר כן, אך מאידך י"ל שכל עוד שם בתולים עליהם הגזירה במקומה עומדת!¹

והנה, גם הפוסקים שכלה שהוסרו בתוליה בניתוח טהורה, אם בכל זאת מצאה דם, תולה בדם בתולים, וצריכה לפרוש ולספור ז' נקיים (עי' אג"מ שם ויבי"א שם). ולכאורה מדוע, הרי דינה דומה לכלה רגילה בביאה שניה שאין לחוש יותר לדם בתולין, שהרי הרופא הסיר בניתוח את קרום

1. לכאורה דבר פשוט הוא ש"שם בתולים" קיים על הקרום רק טרם קריעתו ולא אחר כך. שהרי כמעט תמיד הקרום רק נקרע בבעילות ראשונות, ואינו נעלם ממקומו אלא נשאר חודשים ארוכים.

ואם כך, מסתבר שגם אם חלק מהקרום שכבר הפסיק לדמם בזמן תשמיש, מתחיל לדמם שוב מאוחר יותר, אין עליו יותר שם בתולים, ואין מקום לקיום הגזירה. -- העורך.

הבתולים והכלה בחזקת מוכ"ע שאין לחוש לה, וא"כ הדם שמצאה הוא דם פצע ולא שם בתולים עליו! אלא ע"כ כל עוד נשארו שיירי בתולים דין דם בתולין יש להם. ולכן למעשה נלענ"ד לחוש לכך, וצ"ע².

אמנם יש לחלק ולומר שאותה כלה שנותחה, בעילתה הראשונה כביאה שניה בכלה רגילה, שלכתחילה אינה חוששת ואם מצאה טמאה. ואילו בנ"ד לא ראתה כביאה שניה א"כ הביאה השלישית אין לה דין של ביאת בתולים. אך מאידך כיון שלפי דין תורה נותנין לנערה ד' לילות ולבוגרת כל הלילה ואפילו כמה בעילות, נמצא שגם ראייה שלישית מעיקר הדין יש לה דין ביאת בתולים. אמנם לקולא, אולי ה"ה יש לה דין ד"ב מדרבנן לחומרא.

ולמעשה צ"ע.

מקור: אסיא נו, עמ' 48-46 (1995)

2. לכאורה קשה להשוות דם משיירי בתולים של מוכת עץ כביאה ראשונה לדם משיירי בתולים כביאה חוזרת אחרי הפסקה. שהרי גם בוגרת שלא כלו כל בתוליה אלא מיקצתן, אם ראתה דם כביאה ראשונה. הרי זה דם בתולים. והוא הדין במוכת עץ שכלו מקצת בתוליה. ולכן אם אחרי פעולת הרופא עדין רואה דם כביאה ראשונה, הרי היא כבוגרת או מוכת עץ, שכלו רק מקצת בתוליה, ואין מכאן ראייה לדימום משיירי בתולים לאחר הפסקה. -- העורך.